

Прокоф'єв А.О.

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Ефективний розвиток економіки України можливий лише за умов пріоритетного розвитку науково-технологічної сфери як головного джерела економічного зростання. Основою прогресивних перетворень в Україні повинна стати державна науково-технічна політика, насамперед запровадження дієвого механізму законодавчої та організаційно-економічної підтримки інноваційної діяльності. Звідси основна мета нашого подальшого дослідження – аналіз форм і методів державного стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Даному питанню присвячено безліч досліджень. Найбільш значні роботи провели – В.Александрова, О.Алимов, Ю.Бажал, Л.Безчасний, В.Геєць, Н.Гончарова, О.Лапко, Б.Малицький, С.Онишко, В.Осецький, В.Столяров, А.Сухоруков, Л.Федулова, Д.Черваньов, В.Аньшин, І.Гурков, В.Івченко, Н.Круглов, М.Личагін, В.Мединський, А.Пригожин, А.Тодосійчук, Е.Уткін. Однак, досі не приведені до загального знаменника існуючі підходи щодо державної політики стимулювання інноваційної діяльності. Не визначено чітку концепцію стимулювання інноваційних процесів у вітчизняній економіці.

Постановка завдання. Виявлення елементів економічного механізму інноваційної діяльності і їхніх взаємозв'язків, а також обґрунтування основних напрямків регулювання державою інноваційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Ціль державної інноваційної політики – розвиток, раціональне розміщення й ефективне використання науково-технічного потенціалу, формування його структури, збільшення внеску науки і техніки в розвиток економіки країни, реалізацію найважливіших соціальних задач, забезпечення прогресивних структурних перетворень у сфері матеріального виробництва, підвищення його ефективності і конкурентноздатності, зміцнення безпеки особистості, суспільства і держави.

В усіх індустріальних країнах нововведення є одним із пріоритетних напрямів у політиці уряду, адже це – основа національної незалежності й економічного розвитку. Держава створює сприятливі умови для інноваційної діяльності, формуючи єдині та зрозумілі принципи, правила і механізми, що зумовлюють розвиток усіх суб'єктів інноваційної сфери.

Політику держави для стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності можна розділити на три сектори: *бюджетна політика, податкова політика та грошово-кредитна політика* [1].

1. Бюджетна політика.

Зазвичай державна підтримка розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності розглядається переважно як розподіл на ці потреби бюджетних видатків. З нашої точки зору, такий підхід є надто вузьким та суттєво применшує інші стратегії формування основ інноваційної моделі розвитку. Водночас реалізація бюджетних програм, спрямованих на фінансування важливих напрямів інноваційного розвитку, безперечно, необхідна.

Зважаючи на зростаючу увагу до проблем науково-технічного розвитку, яка відзначається на теренах Євросоюзу, та на постійне поглиблення відставання України в цьому розвитку від інших країн європейського простору, не можна нехтувати завданням виконання положень Концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України щодо доведення мінімальних обсягів бюджетних асигнувань на науку до 2,5 % ВВП (що передбачалося зробити до 2003 р.). Водночас виконання цього положення можливе і матиме сенс лише на тлі постійного пошуку шляхів більш ефективного та цільового використання бюджетного фінансування.

Цей процес вимагатиме інвентаризації науково-технічних програм, які передбачають бюджетне фінансування, припинення реалізації тих із них, що втратили актуальність, або виконуються не на належному рівні; проведення науково-технологічного аудиту державних науково-дослідних установ та організацій з метою оцінки їхнього інтелектуального капіталу, визначення технологій, досвіду і знань, які мають комерційний потенціал, концентрації їхньої спрямованості на завдання побудови інноваційної моделі розвитку.

2. Податкова політика.

Запровадження пільгового оподаткування пріоритетних видів інноваційної діяльності є дієвим інструментом, який широко використовується в розвинених країнах світу. Податкова система повинна виступити в ролі одного з важливих інструментів інвестиційного забезпечення засад інноваційної моделі розвитку в Україні.

Відтак з метою запровадження податкових стимулів до інвестиційної та інноваційної діяльності вважаємо за доцільне:

- внести зміни до Закону “Про оподаткування прибутку підприємств”, передбачивши включення витрат на придбання, будівництво, реконструкцію, модернізацію, ремонт та інше поліпшення основних фондів та придбання нематеріальних активів, які підлягають амортизації, до складу валових витрат підприємства. Вказане положення можливо запровадити на певний, обмежений період, пов'язаний зі становленням інвестиційно-інноваційної моделі розвитку (наприклад, до 2010 року) [2];
- звільнити від оподаткування прибуток від відчуження основних фондів або нематеріальних активів, що підлягають амортизації, в разі використання одержаного від цього відчуження прибутку на потреби реінвестування. Це має полегшити як виведення з дії застарілого морально, проте недоамортизованого обладнання, так і трансфер технологій і обладнання між великими і малими підприємствами, центром і регіонами тощо;

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

– звільнити від оподаткування кошти комерційних банків, страхових компаній, пенсійних фондів та інших фінансових установ, які інвестуються в підприємства реального сектора економіки з метою створення промислово-фінансових груп, а також окремі інвестиційні та інноваційні проекти.

З огляду на обмеженість бюджетних коштів та потреби фіскального збалансування, запровадження інноваційних пільг має здійснюватися поетапно. Це потребуватиме виділення комплексу пріоритетів, щодо яких зазначені інструменти застосовуватимуться першочергово. Причому від визначення технологічних пріоритетів (пріоритетних напрямів науково-технічної діяльності, які нині встановлюються Законом України) слід перейти до більш гнучкої системи встановлення критеріїв відбору пріоритетних технологій та інноваційних проектів за їхніми функціональними ознаками.

3. Грошово-кредитна політика.

Формування інноваційної моделі розвитку можливе лише за умови виходу з фінансових обмежень, в яких опинилася вітчизняна економіка. Серед них - як недостатність власних коштів підприємств для радикального оновлення виробництва, так і недостатній рівень капіталізації банківського сектора, який обмежує можливості фінансування довгострокових інвестиційних проектів. Це обумовлює ключову роль важелів грошово-кредитної політики у стимулюванні інноваційних процесів.

Основними чинниками монетарного походження, що стримують інноваційні процеси, є висока вартість фінансових ресурсів, яка тісно пов'язана з великими ризиками української економіки та низьким рівнем розвитку інструментів їхнього страхування; недостатня кількість "довгих" грошей в економіці; відсутність адекватних механізмів прискореного формування заощаджень та їхнього використання для підтримки інноваційних процесів; повільне формування системи банківського обслуговування інвестиційного процесу, зокрема, відсутність кредитної підтримки розвитку науково-технічного співробітництва з підприємствами інших країн.

Застосування грошово-кредитних важелів в цілях прискорення інноваційного розвитку має бути спрямованим на мобілізацію і концентрацію інвестиційних ресурсів, підвищення ефективності їхнього використання для структурної перебудови економіки, залучення іноземних інвестицій.

Вагомий потенціал посилення дії грошово-кредитних важелів інноваційно-інвестиційної політики міститься у сфері:

- підвищення рівня монетизації української економіки;
- послаблення домінуючої ролі валютного каналу в емісійному механізмі на користь підвищення дієвості процентної політики;
- зміцнення банківської системи;
- впровадження інструментів заохочення децентралізованого фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності;

Висновки. Зрозуміло, що потрібні державні рішення, які б стимулювали інвестиційні вкладання в пріоритетні сектори економіки, що дозволять забезпечити модернізацію технологічної бази промисловості і вийти на розв'язання стратегічної задачі зростання ВВП на зовсім новий технологічний основі. Це забезпечить стійкість і конкурентоздатність економіки, особливо після вступу до СОТ. Адміністративна реформа, скорочення неринкового сектору, зниження адміністративних бар'єрів – це необхідність [3].

Також необхідно розуміти, що інноваційна модель розвитку припускає насамперед перебудову свідомості. На це потрібні роки. Усі розмови про інноваційну модель поки нічого не принесли. Інноваційна діяльність – це щоденна, кропітка, рутинна робота з модернізації виробництва і просування продукції з новими споживчими якостями. Це вивчення і передбачення ринків. Це формування світогляду споживачів.

Джерела та література

1. Мунтян В. І., Професор Національної академії державного управління при Президентові України. Сайт Інституту стратегічних досліджень. <http://www.niss.gov.ua/>
2. Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність".
3. Матеріали наукової конференції: VI Всеукраїнська науково-практична конференція аспірантів і студентів. "Проблеми розвитку фінансової системи України і Криму". – Сімферополь, 24–28 березня 2004 р.

Рибалка О.О.

УДОСКОНАЛЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЕФЕКТИВНІСТЬ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ»

Актуальність проблеми. Досягнення високої ефективності функціонування банку є головною метою, яку ставлять перед собою його власники, вкладаючи кошти в банківський бізнес, а управління ефективністю є одним із пріоритетних завдань фінансового менеджменту банку, що зумовило значні наукові напрацювання у цих сферах.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання підвищення ефективності банківського бізнесу знаходяться в центрі постійної уваги науковців та банкірів-практиків. Вони знайшли своє відображення в наукових працях зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких: Дж. Ф. Сінкі, П. Роуз, А.О. Кириченко, Тарасевич В.Н., І.В. Сало, Ф.І. Шпиг, О.Д. Заруба, Т. Котарбинський, Я. Зеленецький, Л.О. Примостка, Золотогоров В.Г.

Постановка проблеми. Вивчення існуючих в сучасній економічній науці методологічних концепцій щодо досліджуваної проблематики дозволило зробити висновок, що цільового комплексного підходу до ви-